

TÁJOLÓ-NAPOK

kérdőíves felmérés a kipróbáló tanulók körében

A **Common Goals Common Ways** című Leonardo innovációtranszfer projekt keretében a T-TUDOK Zrt. munkatársai 2014 folyamán felmérést végeztek a pályaeorientációs Tájoló-napokon részt vevő tanulók körében. A vizsgálat **bemeneti** és **kimeneti mérésből** állt, s mindkét esetben önkitöltős kérdőívre épült. A kutatók arra voltak kíváncsiak, hogy mi jellemzi a gyerekek továbbtanulási elképzeléseit, hogyan vélekednek saját erősségeikről és fejlesztendő képességeikről, s milyen szakmában képzelik el magukat tíz év múlva. A kérdéseket a pályaeorientációs nap előtt és azt követően is feltették nekik.

A program kipróbálásában és a felmérésben 11 általános és szakiskola közel 200 tanulója vett részt, az ország különböző térségeiből. A 13-15 éves gyerekek **szociokulturális háttérét** az alábbi sajátosságok jellemezték:

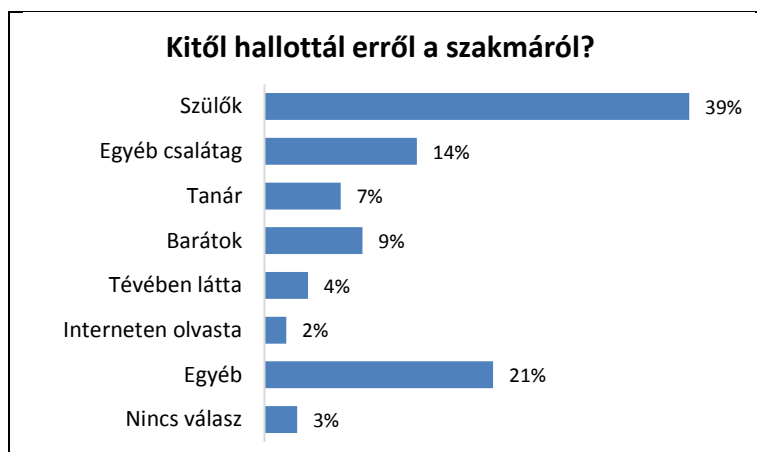
- a megkérdezett tanulók 67%-ának édesapja kereső tevékenységet végzett a vizsgálat idején, az édesanyáknak pedig 52%-a volt állásban;
- a gyerekek 92%-a mondta azt, hogy a családnak vannak otthon könyvei, és 80%-uk saját könyvvel is rendelkezett; 87%-uknak volt saját íróasztala;
- egyötödük említette, hogy egy vagy több alkalommal osztályt ismételt;
- 88%-uk családjában volt otthon internettel is rendelkező számítógép;
- háromnegyed részük élt nagycsaládban (legalább negyedmagával).

Arra a kérdésre, hogy **milyen szakmában képzelik el magukat tíz év múlva**, a leggyakoribb válaszok a következők voltak: szobafestő, szakács, rendőr, autószerelő, állatorvos, cukrász, pincér, konyhai kisegítő, logisztikus, informatikus, fodrász, kozmetikus, orvos, tanár, színész, mérnök, író/költő, pszichológus, tolmács, operatőr. A kutatók az e szerepköröken való elhelyezkedéshez szükséges iskolai végzettségek szerint kategorizálták a gyerekek által megjelölt szakmákat.

A tanulók 55%-a azzal **indokolta** a választását, hogy tetszik neki a foglalkozás, érdekesnek találja azt. 9%-uk az adott szakma segítő jellegét emelte ki. 4%-uk utalt arra, hogy családjukban hagyománya van a választott foglalkozásnak. S ugyanennyien érveltek azzal, hogy ügyesnek érzik magukat a megjelölt területen. A további magyarázatok között jellemzően a következő választípusok jelentek meg: jól lehet keresni vele, könnyű csinálni, jó szakma, hiányszakma, el lehet menni vele külföldre.

A választott szakmáról a tanulók 53%-a először a családjában hallott, 21%-uk pedig más ismerőstől. Kiseb arányban egyéb **információforrások** is megjelentek a válaszokban.

A gyerekek 80%-a mondta ugyanakkor, hogy iskolájában is megvan a lehetősége rá, hogy **tanácsot kapjon** valakitől a pályaválasztásához.

Erősségek és fejlesztendő készségek

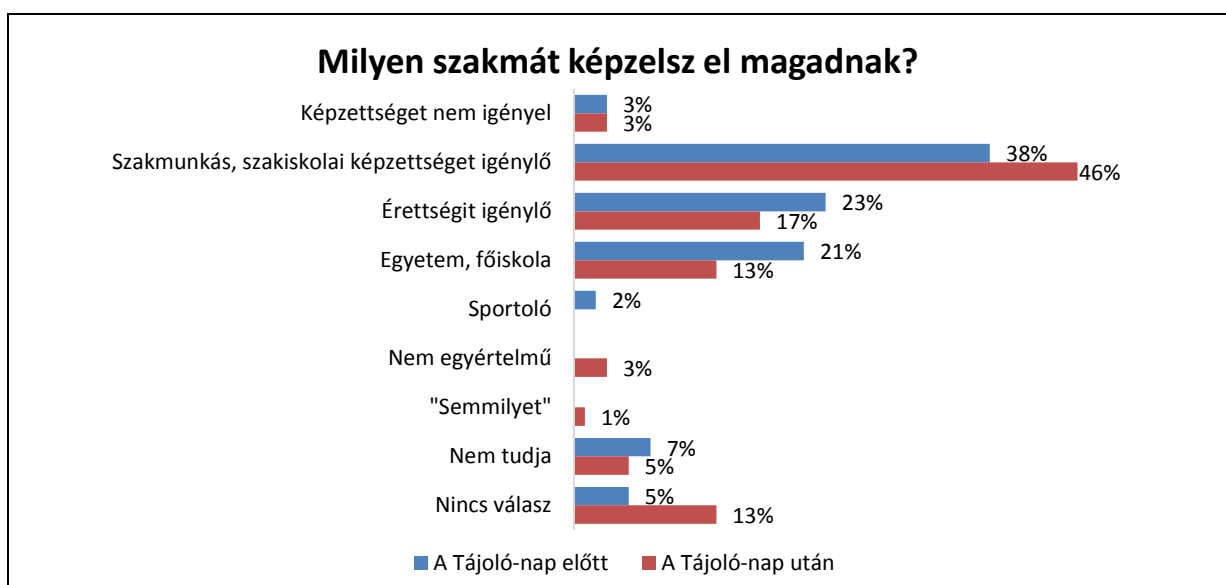
A tanulók megfogalmazták, hogy milyen tulajdonságokat tartanak a legjobbnak magukban, és miben kellene szerintük fejlődniük. A kutatók a szerint csoportosították a megnevezett tulajdonságokat, hogy azok milyen személyes erőforrásokra támaszkodnak a leginkább. Ennek alapján a következő sorrendek alakultak ki.

Amiben a legjobb vagyok	Amiben fejlődnöm kellene
1. Szociális és kommunikációs készségek	1. Értelmi készségek, képességek
2. Értelmi készségek, képességek	2. Cselekvéses, megvalósítói készségek
3. Cselekvéses, megvalósítói készségek	3. Belső személyiségjegyek
4. Erkölcsi tulajdonságok	4. Semmiben nincs rá szükség
5. Egyéb típusú tulajdonságok	5. Egyéb típusú tulajdonságok

A továbbtanulási tervek alakulása

Arra a kérdésre, hogy a Tájéoló-nap után változott-e a továbbtanulási tervük, a gyerekek 54%-a – érthető módon – nemmel válaszolt. 30%-uk viszont azt mondta, hogy kicsit megingott. 13%-uk pedig úgy döntött, hogy módosítja korábbi elgondolását.

Azok többsége, akik változtattak elképzeléseiken, illetve bizonytalanná váltak, azzal indokolta ezt, hogy új szakmai lehetőségeket ismertek meg, illetve kiderült számukra, hogy ügyesek valamiben, amire korábban nem is gondoltak. Közel kétharmaduk a szüleinek is elmesélte ezt, akik nagyobb részt helyeselték a tervezett váltást, illetve megfontolásra buzdították az elbizonytalanodókat.

A legérdekesebb tapasztalat az volt, hogy a Tájéoló-napot követően csökkent az érettségit, és még inkább a felsőfokú végzettséget igénylő foglalkozást választók aránya. Nőtt viszont azoknak a köre, akik szakiskolában elsajátítható szakmát jelöltek meg. Elképzelhető, hogy ez csupán a felméréshez időben közel álló, gyakorlatközpontú pályaaorientációs nap élményével magyarázható. De az is lehet, hogy a Tájéoló-nap fényében a tanulók reálisabban látták saját helyzetüket, jobban érzékelték a képességeiket, illetve tapasztalatokat szereztek arról, hogy miben mennyire sikeresek.

A Tájéoló-nap értékelése

A pályaaorientációs napot a gyerekek háromnegyede nagyon hasznosnak vagy elég hasznosnak ítélte, és 64%-uk azt is mondta, hogy neki személy szerint segítséget nyújtott a választáshoz. 70%-uk nyilatkozott úgy, hogy örülne, ha lenne még lehetősége részt venni valamilyen tanácsadáson. S a kipróbáló tanulók 82%-a azt jelezte vissza, hogy másoknak is ajánlaná az ilyen foglalkozáson való részvételt.